

AVFALLSPLAN

UTSTÄLLNINGSVERSION

Beslutad i:

Ansvarig samt giltighetstid: Kommunledningskontoret 2014 – 2018

Uppdaterad:

POLICY

Uttrycker ett övergripande förhållningssätt. Policyn handlar om principer och inriktningar.
Exempel: Uteserveringspolicy, Livsmedelspolicy.

PLAN

Beskriver vad kommunen vill uppnå inom ett område. Ofta har planen sitt ursprung i koncernens övergripande mål eller annan beslutad politisk inriktning. En plan tar inte ställning till utförande eller metod. Den berättar vad vi ska uppnå. **Exempel:** Skärgårdsplan.

RIKTLINJE

Säkerställer ett korrekt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan betraktas som en handbok och kan fungera som ett stöd för hur vi ska agera i den dagliga verksamheten.
Exempel: Riktlinjer för tjänsteresor, Riktlinjer för försörjningsstöd.

HANDLINGSPLAN

Tydliggör på ett konkret sätt hur ett uppdrag ska genomföras. En handlingsplan innehåller åtgärder och ansvarsförhållanden samt eventuell tidsplan och ekonomiska konsekvenser.
Exempel: Handlingsplan för ledar- och medarbetarundersökning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	5
1. INLEDNING	6
1.1 OMVÄRLDSBEVAKNING.....	7
1.2 KORT BESKRIVNING AV KOMMUNEN	10
1.2.1 Geografi och folkmängd.....	10
1.2.2 Näringsliv	10
1.2.3 Mängder hushållsavfall i kommunen	10
1.3 PROCESS, SAMRÅD OCH UTSTÄLLNING	11
2. INTERNATIONELLA, NATIONELLA OCH LOKALA DIREKTIV OCH MÅL	13
2.1 EU: S AVFALLSHIERARKI - AVFALLSTRAPPAN	13
2.2 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL	14
2.2.1 Begränsad klimatpåverkan	15
2.2.2 Giftfri miljö	15
2.3 LOKALA MÅL – DEN GODA GRÖNA STADEN.....	16
3. FOKUSOMRÅDEN, MÅL OCH ÅTGÄRDER	18
FOKUSOMRÅDE 1: FÖREBYGGA AVFALL OCH NEDSKRÄPNING	19
FOKUSOMRÅDE 2: ANVÄNDA AVFALL SOM RESURS	23
FOKUSOMRÅDE 3: MINSKA AVFALLETS FARLIGHET	25
FOKUSOMRÅDE 4. PLANERA OCH SAMVERKA FÖR HÅLLBAR AVFALLSHANTERING	27
3.2 UPPFYLLELSE AV NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL	29
3.4 EKONOMISKA KONSEKVENSER AV ÅTGÄRDER.....	32
3.5 BEHOVSBEDÖMNING AV AVFALLSPLANEN	32
4. STYRMEDEL	34
4.1 EKONOMISKA STYRMEDEL.....	34
4.2 JURIDISKA STYRMEDEL	34
4.3 INFORMATION - KOMMUNIKATION.....	35
4.4 FYSISK UTFORMNING	35
5. UPPFÖLJNING OCH REVIDERING	37

Bilagor

- Bilaga 1 Uppföljning av Karlstads kommuns föregående avfallsplan, 2004-2009
- Bilaga 2 Nulägesbeskrivning av avfallshanteringen i Karlstads kommun
- Bilaga 3 Statistik över hushållsavfall i Karlstads kommun 2007-2012
- Bilaga 4a Deponier i Karlstads kommun – i drift samt nedlagda
- Bilaga 4b Karta över deponier i Karlstads kommun
- Bilaga 5 Uppgifter till länsstyrelsens sammanställning för Karlstads kommun
- Bilaga 6 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall i Karlstads kommun
- Bilaga 7 Lagar och förordningar som styr avfallshanteringen
-
- Bilaga 8 Sammanställning av synpunkter från renhållningsordningens remiss- och utställningsperiod

SAMMANFATTNING

En ny renhållningsordning har tagits fram för Karlstads kommun. Den består av avfallsplan och renhållningsföreskrifter. Detta är avfallsplanen. Avfallsplanens syfte är att den ska bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppnås och utgöra ett strategiskt dokument för att styra avfallshanteringen mot en högre grad av resursutnyttjande.

Karlstads kommuns avfallsplan 2014-2018 har sin utgångspunkt i EU:s avfallshierarki som prioriterar att förbygga uppkomsten av avfall samtidigt som avfallets farlighet minskas. Naturvårdsverkets nationella avfallsplan samt program för förebyggande av avfall bygger även den på EU:s avfallshierarki och utgör en viktig inspirationskälla för framtagandet av kommunens avfallsplan. Avstamp har också tagits i kommunens miljö- och klimatstrategi.

I avfallsplanen finns fyra fokusområden med ett antal mål kopplat till varje område. Dessa fyra fokusområden är:

1. Förebygga avfall och nedskräpning
2. Använda avfall som en resurs
3. Minska avfallets farlighet
4. Planera och samverka för en hållbar avfallshantering

För att uppfylla målen för dessa fokusområden har åtgärder för att utveckla avfallshanteringen i Karlstads kommun, tagits fram. En del mål är ganska konkreta och relativt lätta att uppnå medan andra mål är mer komplexa och kan komma att kräva mer resurser för att uppnås. Det kommer också att krävas nya sätt att tänka och planera. Systemen för återvinning måste vara lättillgängliga och lätta att förstå för kommunens medborgare. Fokus för en framgångsrik avfallshantering måste ligga på att det ska vara lätt för karlstadsbon att göra och ”kasta” rätt.

Avfallsplanen består av ett huvuddokument där du kan läsa om dagens avfallshantering i Karlstad och om framtidsplanerna. Här presenteras mål och åtgärder. Till huvuddokumentet finns också en rad bilagor som innehåller bakgrundsfakta.

Som ett separat dokument finns renhållningsföreskrifterna för Karlstads kommun. De innehåller bl a bestämmelser om hur avfall ska sorteras, förvaras och hämtas samt hur ansvarsfördelningen ser ut.

1. INLEDNING

EUs lagstiftning (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG) med dess avfallshierarki ligger till grund för styrning mot resurshushållning och bättre avfallshantering med fokus på att minska avfallets mängd och farlighet. Avfallshanteringen nationellt har sin utgångspunkt i EU:s avfallshierarki, de nationella miljökvalitetsmålen samt de lagar som berör avfallsområdet. Avfallshanteringen styrs till största del av miljöbalken (1998:808) 15 kap. samt avfallsförordningen (2011:927).

Riksdagen beslutade 1990 att kommunerna ska ta fram kommunala avfallsplaner. Det är idag inskrivet i miljöbalken 15 kap. Tillsammans med lokala renhållningsföreskrifter utgör avfallsplanen kommunens renhållningsordning. Under 2013-2014 har Karlstads kommun arbetat fram en ny renhållningsordning. Detta är avfallsplanen. Avfallsplanen för Karlstads kommun 2014-2018 ersätter tidigare avfallsplan från 2004.

Syftet med en avfallsplan är att tydliggöra kommunens ambitioner på avfallsområdet, utgöra ett strategiskt styrdokument för att utveckla avfallshanteringen och styra den mot högre resurseffektivitet. Ett viktigt syfte med avfallsplanen är också att bidra till att de nationella miljömålen inom avfallsområdet uppnås.

Innehållet i en avfallsplan styrs av krav som ställs i avfallsförordningen (SFS 2011:927) och i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2006:6).

När avfallsplanen tagits fram har EU:s avfallshierarki och de nationella miljökvalitetsmålen varit en viktig utgångspunkt. Naturvårdsverkets rapport ”Sveriges avfallsplan 2012-2017 – Från avfallshantering till resurshushållning” samt det kompletterande remissförslaget ”Sveriges program för att förebygga avfall 2014-2017 – Tillsammans vinner vi på ett giftfritt och resurseffektivt samhälle” har också fungerat som vägledning och inspiration. På det lokala planet utgår avfallsplanen från relevanta mål i kommunens miljö- och klimatstrategi

Avfallsplanen för Karlstads kommun innehåller en beskrivning av förhållanden i kommunen och regionen som ger upphov till avfall, avfallstyper, mängder, behandlingsformer och därtill hörande organisation. Den innehåller också fyra fokusområden med mål, samt åtgärder för att förbättra och effektivisera avfallshanteringen i Karlstad.

Karlstads kommuns avfallsplan för 2014-2018 innehåller följande fyra fokusområden:

1. Förebygga avfall och nedskräpning
2. Använda avfall som resurs
3. Minska avfallets farlighet
4. Planera och samverka för hållbar avfallshantering

1.1 OMVÄRLDSBEVAKNING

Avfallshanteringen

Avfallshanteringen i Karlstads kommun är i hög grad beroende av vad som händer i vår omvärld, både lokalt, nationellt och internationellt, vad gäller olika styrmedel, beslut, överenskommelser och kampanjer.

Enligt beräkningar kan Sveriges avfallsmängder fördubblas till år 2030 om inte konsumtionstrenden vänds. Mer produktion och konsumtion leder till större total miljöpåverkan. Generellt är det bättre rent miljömässigt att se till att det uppstår så lite avfall som möjligt än att bara se till de vinster för miljön som energi- och/eller materialåtervinning kan ge.

Målkonflikter

Det är idag stort fokus på avfallshantering på de flesta nivåer i samhället. Framförallt är det förebyggande av avfall som står högt på agendan och att bryta kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och ökad avfallsmängd. När tillgången på pengar ökar, ökar konsumtionen, vilket i sin tur genererar mer avfall. Tillgången på nya råvaror minskar när efterfrågan ökar genom ökad konsumtion. Påverkan på miljön och klimatet är stor och det innebär stora utmaningar för att bryta detta samband. Långt gående styrmedel kommer att krävas. Enligt Naturvårdsverket behövs en total frikoppling mellan resursanvändning, miljöpåverkan och ekonomisk tillväxt.

Detta är exempel på en målkonflikt som kan uppstå när olika intressen ställs mot varandra i strävan att växa miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart. Miljö- och klimatmål ställs ibland mot andra viktiga lokala samhällsmål som till exempel arbetstillfällen och välfärd. För att minimera konflikter mellan olika mål i kommunens styrdokument behöver man lyfta och medvetandegöra möjliga konflikter. Det ökar möjligheten att hitta breda lösningar där de olika målen i stället förstärker varandra. Exempelvis kan minskad miljöbelastning innebära lägre ekonomiska kostnader.

Förebygga avfall

Näst efter minskning av avfallsmängderna genom förebyggande åtgärder är åtgärder för att förbereda för ökad återanvändning ett effektivt sätt att minska avfallet. Ett framgångsrikt koncept för återbruk är anläggande av kretsloppsparkar, vilka inriktar sig just på återanvändning av olika materialslag och produkter. Flera av de materialslag som Naturvårdsverkets förslag till

avfallsförebyggande program särskilt pekat ut som viktiga att återanvända och återvinna lämpar sig för omhändertagande i en kretsloppspark. En vidare utveckling av kretsloppsparkskonceptet är till exempel reparation av saker som är lindrigt defekta, tillverkning av nya produkter av gamla samt att i anslutning till en kretsloppspark få möjlighet till utbildnings-, mötes- och konferensverksamhet för både skolor och andra.

Att låna, hyra eller äga saker ihop är exempel på en ny typ av medvetenhet kring konsumtion och resursförbrukning. Exempel på detta är Lånegarderoben (som lånar ut kläder), som bland annat finns i Stockholm och Umeå samt Fritidsbanken (som lånar ut fritidsutrustning) i Forshaga kommun. Det finns också klädföretag som börjat hyra ut plagg som bara används några få gånger per år.

Klimatpåverkan

Klimatpåverkan är ett av vår tids största miljöhot. Enligt Naturvårdsverket stod avfallshanteringen 2011 för 2,8 % av de totala utsläppen av växthusgaser. De största utsläppen inom avfallssektorn kommer från läckage från deponier och har stadigt minskat sedan 1990 då deponiförbud för organiskt material infördes. Samtidigt som avfallshanteringen orsakar utsläpp av växthusgaser bidrar den samtidigt till betydande positiva effekter för miljön genom att både energi och resurser sparas genom framför allt återanvändning men även i hög grad genom återvinning. Att energiåtervinna det resterande avfallet från soppsåsarna i stället för att elda med fossil energi bidrar också till att minska utsläppen av växthusgaser. Om även matavfallet sorteras ut och rötas till biogas ges tillgång ett högklassigt inhemskt bränsle som kan ersätta fossila drivmedel.

Aktuella frågor på nationell nivå

Regeringen har beslutat att göra en översyn av avfallsområdet och har efter beslut i juni 2011 tillsatt en särskild utredare för detta. Syftet med avfallsutredningen (Direktiv 2011:66) är att få en resurseffektiv och miljömässigt hållbar avfallshantering som på samma gång är enkel för användarna och effektiv för samhället. Utredningen kan innebära stora förändringar gällande ansvaret för hushållsavfallet i landets kommuner. Även delar av avfall från näringslivet behandlas i utredningen. Uppdraget redovisades under 2012 och beslut skulle ha tagits av regeringen i juni 2013 men är i skrivande stund framflyttat.

I Naturvårdsverkets förslag till nationellt avfallsförebyggande program, som är ett komplement till den nationella avfallsplanen, ligger fokus på matavfall, textilier, elektronik samt bygg- och rivningsavfall, inklusive åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Målen i denna avfallsplan kommer delvis att utgå från det avfallsförebyggande programmet. Det är viktigt att i Karlstads kommuns avfallsplan förbereda för att nya styrmedel, förslag och direktiv inom avfallsområdet kan förändra förutsättningarna för avfallshanteringen i kommunen.

Matsvinn

Matavfall består dels av matsvinn, dvs. det matavfall som skulle kunna undvikas med rätt hantering, dels matavfall som inte kan undvikas, dvs. det som normalt inte äts upp som till exempel skal och rens. Produktion, förädling samt distribution av den mat som slängs beräknas medföra

cirka 2 miljoner ton koldioxid helt i onödan. Dessutom medför produktionen av mat många andra miljöproblem som övergödning och spridning av kemikalier samt förbrukning av enorma mängder vatten. Det är alltså viktigt att öka medvetenheten kring hantering av mat och samtidigt ändra attityderna kring att slänga mat. Insatser för att minska matsvinnet bör riktas mot hushållen men också mot livsmedelshandeln samt storkök och restauranger.

Textilier

Textilkonsumtionen står för 2-3 % av svenskarnas konsumtionsutsläpp av växthusgaser. Konsumtion av kläder ökade med mer än 40 % under förra årtiondet. Textilproduktionen påverkar i hög grad miljön. Produktion av ett kilo textil ger upphov till 15 kilo växthusgaser. För att odla ett kilo bomull krävs det cirka 25 000 liter vatten och vid framställningen av en T-shirt går det åt cirka ett kilo kemikalier. Textilproduktion medför miljöpåverkan i alla led - tillverkning, transport, försäljning och användning.

I Naturvårdsverkets avfallsförebyggande program föreslås bland annat att textilavfallet ska minska samt att andelen andrahandsvaror av den totala försäljningen av textilier ska öka.

Andrahandsmarknaden växer hela tiden och det finns uppskattningsvis mer än 500 butiker i Sverige som säljer kläder/textilier. De ideella aktörerna på andrahandsmarknaden samlar sammanlagt in 25 000 ton textilier varje år. Några klädföretag har infört ett frivilligt producentansvar och låter kunder lämna in begagnade plagg och får i gengäld handla nya kläder med rabatt.

I Karlstads kommun har Karlstads Bostads AB i samarbete med Ragn-Sells och Myrorna under sommaren 2013 startat ett projekt där man testat en fastighetsnära insamlingsmetod för att öka både återanvändning och återvinning av textilier.

Elektronik

Beräkningar har visat att vi i Sverige använder minst 160 kilo elektriska och elektroniska produkter per person och år. Detta avfall är idag oftast inte designat för att hålla länge utan blir snabbt avfall. I Sverige samlar vi in cirka 16 kilo elektriska och elektroniska produkter per person och år. Ändå hamnar omkring 12 000 kilo, vilket motsvarar 1,3 kilo per invånare, i hushållssoporna.

Elavfall innehåller ofta farliga ämnen som kvicksilver, bly, kadmium och bromerade flamskyddsmedel, vilka kan skada människors hälsa samt miljön om det inte tas omhand på rätt sätt. Det är nödvändigt att hanteringen av elektronik blir mer resurseffektiv och att till exempel sällsynta metaller, som är vanliga i elektronik, kan återvinnas. Det är därför av största vikt att utveckla system för att underlätta för invånarna att hantera dem rätt när de inte längre kan användas.

Bygg- och rivningsavfall

Byggsektorn står för drygt en tredjedel av allt avfall i landet. En fjärdedel av allt farligt avfall kommer dessutom från denna sektor. Eftersom många byggmaterial dessutom är energikrävande att tillverka har byggandet en stor påverkan på klimatet och är orsak till en sjättedel av landets utsläpp

av klimatgaser. EU vill i sitt avfallsdirektiv att återanvändning och återvinning av bygg- och rivningsavfall ska öka till minst 70 % före år 2020.

1.2 KORT BESKRIVNING AV KOMMUNEN

1.2.1 Geografi och folkmängd

Karlstads kommun ligger i Värmland, i Klarälvens delta, vid Vänerens norra strand. Karlstad är Sveriges 21:a största kommun med sina cirka 87 000 invånare. Kommunen består, förutom av centralorten, av tätorterna Skåre, Vålberg, Skattkärr, Molkom, Edsvalla, Alster, Väse, Vallargärdet och Blombacka samt ett antal mindre småorter. År 2012 fanns i kommunen cirka 44 430 hushåll varav cirka 15 790 (35,5 %) bodde i småhus (en- och tvåfamiljsfastigheter) och cirka 28 640 (64,5 %) bodde i flerfamiljsfastigheter.

1.2.2 Näringsliv

I kommunen finns drygt 4 700 företag, varav några är större men de flesta är småföretag. Största arbetsgivaren är Karlstads kommun med drygt 7 000 anställda, följt av Landstinget i Värmland med cirka 5 100 anställda samt Karlstads universitet med drygt 1 000 anställda. De största tillverkningsföretagen är Konsum Värmland med ca 900 anställda samt Metso Paper med drygt 600 anställda.

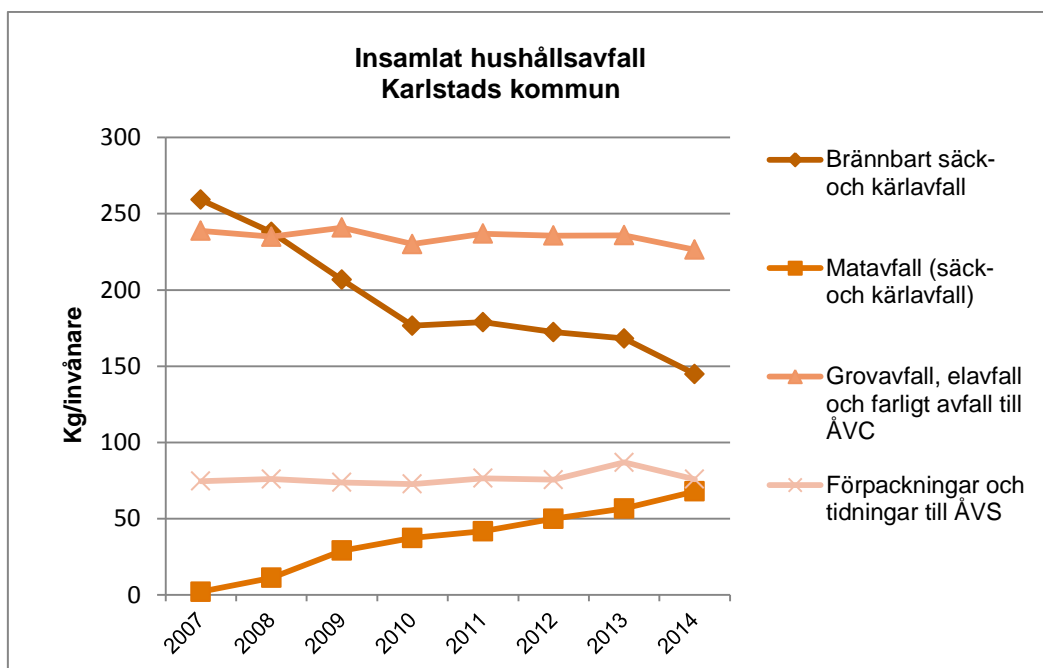
1.2.3 Mängder hushållsavfall i kommunen

Avfallshanteringen i kommunen handlar inte bara om att samla in och återvinna så mycket avfall som möjligt utan också om att se till att minska mängden avfall som uppstår. Den totala mängden avfall har minskat från 575 kg/invånare 2007 till 534 kg/invånare 2012 men det handlar fortfarande om för stora mängder. Mängderna har omfördelats genom att mängden matavfall som sorteras har ökat samtidigt som mängden avfall som energiutvinns genom förbränning minskar. Denna trend förväntas hålla i sig under de närmaste åren. Mängden insamlade tidningar och förpackningar har i stort sett legat på samma nivå de senaste åren och ser ut att ligga kvar de närmaste åren. Mer utförlig statistik finns i Bilaga 3.

I Diagram 1 samt Tabell 1 redovisas avfallsmängderna per år mellan 2007 och 2013, samt en prognos för 2014. Övrig statistik i avfallsplanen avser 2012 om inte annat nämns. Trenden med ökade mängder insamlat matavfall samt minskade mängder brännbart avfall beräknas hålla i sig. Då forskning, plockanalyser etc. visat att restavfallet till stor del består av förpackningar finns troligtvis potential att öka insamlingen av denna fraktion.

Avfall från verksamheter inom kommunens gränser behandlas översiktligt i Bilaga 2.

Diagram 1: Mängder hushållsavfall Karlstads kommun 2007-2013, samt prognos för 2014.

Tabell 1: Mängder hushållsavfall Karlstads kommun 2007-2013, samt prognos för 2014.

Insamlat avfall per invånare (kg/inv.)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014**
Brännbart säck- och kärlavfall	259	238	207	177	179	172	168	145
Matavfall (säck- och kärlavfall)*	2	11	29	37	42	50	57	68
Grovavfall, el avfall och farligt avfall till ÅVC	239	235	241	230	237	230	236	226
Förpackningar och tidningar till ÅVS	75	76	74	73	77	76	87	76
Totalt	575	560	550	517	534	528	548	515

* Matavfall till hemkompostering och avfallskvävn ingår ej i "Matavfall", utan endast insamlat matavfall.

** De mängder som här anges är en prognos över förväntade mängder.

1.3 PROCESS, SAMRÅD OCH UTSTÄLLNING

Kommunstyrelsen är projektägare och har huvudansvaret för att ta fram en renhållningsordning inkluderande avfallsplan samt renhållningsföreskrifter för Karlstads kommun. Beslut om renhållningsordningen fattas av kommunfullmäktige.

En del i processen med att ta fram en avfallsplan är att samråda med berörda aktörer för att fånga upp deras önskemål och synpunkter. Enskilda möten med personer från olika förvaltningar och bolag har genomförts angående specifika frågor där specialkunskaper krävts. Under processen har

möten också hållits med en arbetsgrupp bestående av berörda personer inom olika förvaltningars och bolags ansvarsområden inom avfallshanteringen.

De förvaltningar och bolag som har varit representerade i arbetsgruppen är: arbetsmarknads- och socialförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, Karlstads Bostads AB, teknik- och fastighetsförvaltningen, barn- och ungdomsförvaltningen (representerade även gymnasieförvaltningen), Karlstads Energi AB samt miljöförvaltningen.

För att förankra avfallsplanen har diskussioner förts i en styrgrupp, bestående av:
Lena Huldén, enhetschef, verksamhetsstyrning, kommunledningskontoret (januari 2013 – augusti 2013, samt från juni 2014 och framåt), projektbeställare för avfallsplanen
Elin Mlakar, verksamhetscontroller med inriktning miljö, verksamhetsstyrning, kommunledningskontoret (augusti 2013 – maj 2014)
Pär Larsson, renhållningschef, Karlstads Energi AB
Helena Berg, miljödirektör, miljöförvaltningen
Hasse Zimmerman, avdelningschef, miljöförvaltningen
Karin Vogt, avfallsrådgivare, miljöförvaltningen/Karlstads Energi AB, projektledare för avfallsplanen

Processen med att arbeta fram en avfallsplan har fortgått under 2013-2014. I december 2013 genomfördes samråd med länsstyrelsen enligt 6 § förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Samrådet handlade om huruvida avfallsplanen innebär betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delade kommunens bedömning att avfallsplanen inte medför betydande miljöpåverkan. Därför omfattas inte planen av krav på miljöbedömning eller miljökonsekvensbeskrivning. Behovsbedömning redovisas i kapitel 3.5.

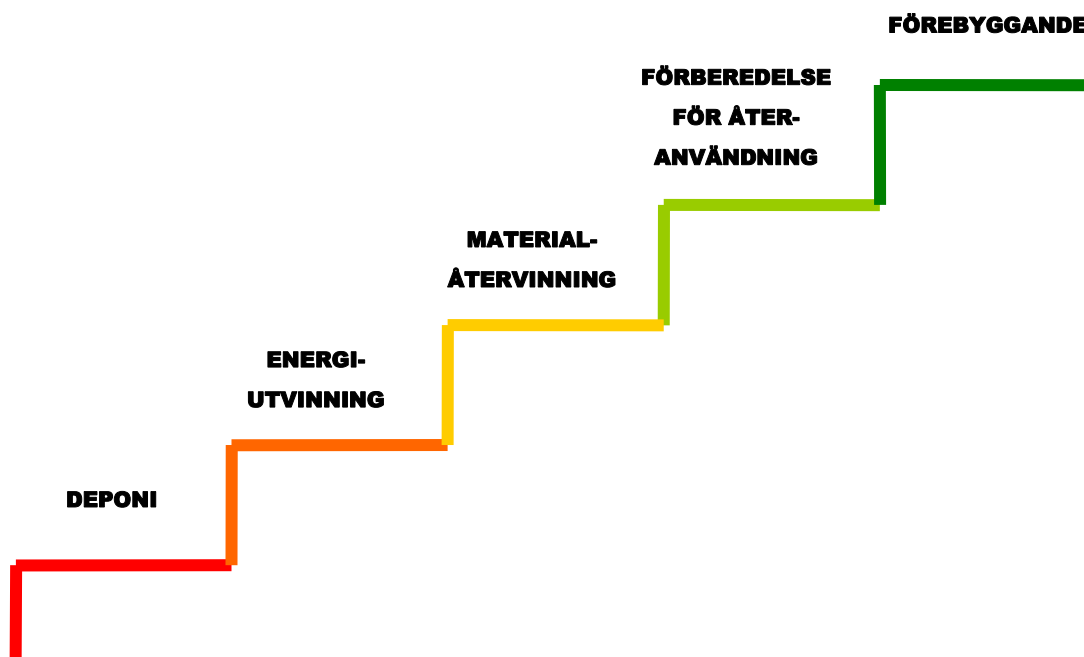
Samråd om förslag till ny renhållningsordning och hantering av inkomna synpunkter har skett enligt 15 kap. 13-14 §§ miljöbalken. Samråd har skett genom att förslaget till ny renhållningsordning skickats på remiss till Karlstad kommuns nämnder, bolag, närliggande kommuner, Länsstyrelsen i Värmlands län, fastighetsägare och organisationer. Utskicket skedde den 27 februari 2014 och remisstiden gick ut den 17 april 2014. Inkomna remissvar redovisas och kommenteras i Bilaga 8.

2. INTERNATIONELLA, NATIONELLA OCH LOKALA DIREKTIV OCH MÅL

2.1 EU: S AVFALLSHIERARKI - AVFALLSTRAPPAN

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG framgår att man strävar efter ett återvinningssamhälle där man medvetet förebygger avfall och använder det avfall, som uppstår, som en resurs. EU föreslår därför att följande avfallshierarki ska gälla som prioriteringsordning för lagstiftning och politik som rör förebyggande och hantering av avfall:

Figur 1: Avfallshierarkin - avfallstrappan

Förebyggande

Med förebyggande menas åtgärder som görs innan ett material eller en produkt blivit avfall och som därför innebär en minskning av mängden avfall. Detta kan ske genom återanvändning eller genom förlängning av en produkts livslängd.

Förberedelse för återanvändning

Produkter eller material kan återanvändas på samma sätt en eller flera gånger till utan att material eller design förändras. Vid förberedelse för återanvändning menas åtgärder som går ut på kontroll, rengöring eller reparation, innan produkten kan användas igen.

Materialåtervinning

Material som blivit avfall sorteras, samlas in och omvandlas till material för tillverkning av nya produkter, antingen för det ursprungliga ändamålet eller för andra ändamål.

Annan återvinning, t ex energiutvinning

Energien i brännbart avfall, som inte går att återanvända eller materialåtervinna, förbränns och används för uppvärmning av till exempel bostäder eller för utvinning av elektricitet.

Deponi/bortskaffande

Avfall som inte går att återanvända, återvinna eller förbrännas för energiutvinning, deponeras på en godkänd avfallsanläggning.

2.2 NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

I miljöpropositionen från 1998 presenterades 15 miljö kvalitetsmål som 2005 kompletterades med ett 16:e miljö kvalitetsmål. Målen har till uppgift att beskriva den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som miljöarbetet ska leda till.

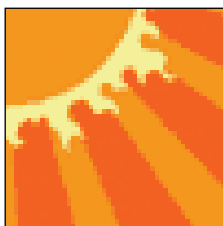
Dessa är de 16 miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Tidigare nationella delmål har ersatts av etappmål och preciseringar av miljö kvalitetsmålen som regeringen beslutat om. Dessa visar vilka områden inom miljöarbetet som regeringen tycker att länsstyrelser, myndigheter, kommuner och näringsliv ska prioritera. Länsstyrelsen kommer i samarbete med andra nationella myndigheter att se över hur dessa ska följas upp i respektive län.

Främst omfattas den kommunala avfallshanteringen av tre miljö kvalitetsmål, ”Begränsad klimatpåverkan”, ”God bebyggd miljö” och ”Giftfri miljö”.

2.2.1 Begränsad klimatpåverkan

Nationellt miljökvalitetsmål:

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Preciseringar:

- Temperatur
- Koncentration

2.2.2 Giffri miljö

Nationellt miljökvalitetsmål:

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Preciseringar:

- Användningen av särskilt farliga ämnen
- Oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper
- Förorenade områden
- Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper
- Information om farliga ämnen i material och produkter
- Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen

2.2.3 God bebyggd miljö

Nationellt miljökvalitetsmål:

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Preciseringar:

- Hållbar bebyggelsestruktur
- Hållbar samhällsplanering
- Infrastruktur
- Kollektivtrafik

- God vardagsmiljö
- Natur- och grönområden
- Kulturvården
- Hälsa och säkerhet
- Hushållning med energi och naturresurser
- Hållbar avfallshantering

2.3 LOKALA MÅL – DEN GODA GRÖNA STADEN

De nationella miljömålen bryts ner till *lokala miljömål*, som bland annat rör avfallshanteringen.

Karlstads kommuns vision, livskvalitet Karlstad 100 000, talar om riktningen för kommunens utveckling. Utmaningen är att skapa en lockande livsmiljö samtidigt som kommunen växer. Som en hjälp för att arbeta i riktning mot visionen har vi en strategisk plan. Den består av nio målområden som visar vilka områden som är prioriterade i koncernen för att visionen ska uppnås. Fem av dem ingår i det externa perspektivet, som har fokus på kommunens medborgare.

Figur 2: Prioriterade målområden – externt perspektiv

Målområdet ”Den goda gröna staden” handlar om vikten av ekologisk hållbarhet och är ett av de målområden som avfallsplanen främst kan kopplas till. Inom varje målområde finns övergripande mål som en vägledning till vad målområdet innebär och vad vi vill uppnå inom målområdet.

Tre strategier för hållbarhet

Till den strategiska planen är tre hållbarhetsstrategier kopplade: tillväxtstrategin, folkhälsostrategin samt miljö- och klimatstrategin. Dessa strategier ska se till att vi uppnår en ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i vårt arbete.

Miljö- och klimatstrategin

Miljö- och klimatstrategin är det samlade styrdokumentet inom miljöområdet. Den antogs av kommunfullmäktige i september 2011. Strategin har sin utgångspunkt i de 16 nationella miljö kvalitetsmålen och är en fördjupning av målområdet ”Den goda gröna staden” i den strategiska planen då den innehåller samma övergripande mål och därutöver även delmål. Övergripande mål och delmål följs kontinuerligt upp med hjälp av indikatorer som är mått på om utvecklingen går åt rätt håll i förhållande till målen.

De mål i miljö- och klimatstrategin med direkt koppling till avfallshantering är:

- Den totala mängden hushållsavfall per person ska inte öka från år 2010 till år 2020. (Delmål från miljö- och klimatstrategin)
- Minst 40 procent av allt hushållsavfall i Karlstad ska materialåtervinnas eller behandlas biologiskt år 2015 och minst 45 procent år 2020. (Delmål från miljö- och klimatstrategin)
- Inventera och riskklassa kommunala tillsynsobjekt i branschklass 1-2 samt nedlagda deponier till år 2015. (Delmål från miljö- och klimatstrategin)

Det finns dessutom ett befintligt ställningstagande i kommunens VA-policy med koppling till avfall:

- Det ska finnas en långsiktigt hållbar och kretsloppsanpassad hantering av slamfraktionen från enskilda avloppsanläggningar (Ställningstagande i Karlstads kommuns VA-policy)

Dessa mål, samt ställningstagande, finns också med som mål i avfallsplanen. För att utveckla avfallshanteringen ytterligare i Karlstads kommun har kompletterande mål skapats. Även de har dock en stark koppling till miljö- och klimatstrategin och ligger i linje med intentionerna i densamma.

3. FOKUSOMRÅDEN, MÅL OCH ÅTGÄRDER

Avfallsplan 2014-2018 utgår primärt från fyra fokusområden. Kopplat till varje fokusområde har mål formulerats. Utgångspunkten har varit Karlstads kommuns miljö- och klimatstrategi samt VA-policy. För att utveckla avfallshanteringen ytterligare inom kommunen har kompletterande mål formulerats. Även dessa har stark koppling till miljö- och klimatstrategin. Vilka mål som direkt härrör från miljö- och klimatstrategin och VA-policyn framgår inom parentes efter målformuleringen.

Målen anger vilken riktning arbetet i kommunen ska ha gällande olika områden inom avfallshanteringen. De mål som härrör från miljö- och klimatstrategin är formulerade så att de gäller till 2015 respektive 2020. Målet från VA-policyn och de kompletterande mål som tagits fram för avfallsplanen gäller till 2018 då planen ska revideras alternativt en ny plan ska tas fram. Kopplat till varje mål presenteras hur det ska följas upp samt de åtgärder som tagits fram för att nå målet.

1. Förebygga avfall och nedskräpning

1. Den totala mängden hushållsavfall per person ska inte öka från år 2010 till år 2020. (Delmål från Miljö- och klimatstrategin)
2. Återanvändningen ska öka från 2014 till 2018.
3. Nedskräpningen, i såväl urban miljö som i naturen, ska minska från 2014 till 2018.

2. Använda avfall som resurs

1. Minst 40 procent av allt hushållsavfall i Karlstad ska materialåtervinnas eller behandlas biologiskt år 2015 och minst 45 procent år 2020. (Delmål från Miljö- och klimatstrategin)
2. Det ska finnas en långsiktigt hållbar och kretsloppsanpassad hantering av slamfraktionen från enskilda avloppsanläggningar. (Ställningstagande i Karlstads kommuns VA-policy)

3. Minska avfallets farlighet

1. Inventera och riskklassa nedlagda deponier till år 2015 (Del av ett delmål från Miljö- och klimatstrategin).
2. Andelen farligt avfall och elavfall bland säck- och kärlavfall ska minska från 2014-2018.

4. Planera och samverka för hållbar avfallshantering

1. Vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer ska avfallshantering beaktas redan vid den inledande planeringen.
2. Utveckla regional samverkan inom avfallsområdet.
3. Systemen för avfallshantering ska vara enkla att använda och ha god tillgänglighet.

FOKUSOMRÅDE 1: FÖREBYGGA AVFALL OCH NEDSKRÄPNING

1.1 Den totala mängden hushållsavfall per person ska inte öka från år 2010 till år 2020

(Delmål i Karlstads kommuns miljö- och klimatstrategi)

Målet avser den totala mängden hushållsavfall och därmed jämförligt avfall i form av säck-och kärlavfall, grovavfall, elavfall, farligt avfall, förpackningar och tidningar i kommunen (se tabell sidan 9). Slam, latrin och annat avloppsvatten ingår inte.

Syftet med att minska mängden avfall är att utnyttja resurserna mer effektivt. Behovet av att tillverka nytt material minskar och därmed också den miljöpåverkan och resursförbrukning som tillverkningen av material och produkter medför. Avfallsförebyggande åtgärder kan ofta kopplas till åtgärder för hållbar och medveten konsumtion.

För att hantera klimatutsläpp från bland annat mat och konsumtion vill kommunen arbeta förebyggande genom att minska förbrukningen. Målet om att den totala mängden hushållsavfall per person inte ska öka innebär ett trendbrott och kan uppnås genom att stimulera till ändrade och hållbara konsumtionsmönster och ökad miljömedvetenhet hos kommuninvånarna. För att minska avfallets mängd krävs att det produceras materialsnåla produkter som har lång livslängd samt att information om hur hushållen kan förebygga uppkomsten av avfall behöver öka.

Särskilt viktig är den alltmer uppmärksamade frågan om den stora mängd mat som slängs i stället för att tillagas och ätas upp. Att minska detta bör ha hög prioritet eftersom aktuell forskning visar att det slängs mycket mer mat än vi tidigare trott i hushåll, storkök och livsmedelsbutiker. Bara i livsmedelsbutiker beräknas att cirka 125 000 ton mat slängs varje år i Sverige. Att ta tillvara dessa livsmedel är av stor vikt eftersom vår produktion/konsumtion av livsmedel står för den största andelen av klimatpåverkande gaser.

Uppföljning:

- Total mängd hushållsavfall i kilo per person (årlig statistik från Karlstads Energi AB)
- Mätning av matsvinn i kilo per serverad portion i kommunala verksamheter (statistik från berörda verksamheter).
- Andel matavfall som soppsåsen innehåller (statistik vart femte år av plockanalys, Karlstads Energi AB)

Åtgärder kopplade till mål 1.1:

2. Genomföra projekt för att minska uppkomsten av matsvinn i skolkök och övriga kommunala storkök samt i skolrestauranger.
4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
5. Utöka samarbetet kring återbruk med Solareturen och övriga insamlingsorganisationer för att öka andelen material som återanvänds.
6. Undersöka möjligheter till återbruk av möbler mm för studenter.

7. Utredda förutsättningarna för en organisation för omhändertagande och återbruk av byggnads- och rivningsavfall.
10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingsystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.
13. Utvidga antalet fraktioner på återvinningscentraler och/eller återvinningsstationer med insamlingskärl för materialåtervinning/återanvändning av textilier.
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.
21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö

1.2. Återanvändningen ska öka från 2014 till 2018

Hushållningen med resurser ökar ju högre upp i avfallshierarkin man kommer. I första hand gäller det att förebygga att avfall uppstår och om det inte är möjligt ska avfallet förberedas för återanvändning. Genom att använda produkter flera gånger så minskar både klimatpåverkan och uttaget av råvaruresurser. Ofta blir det också ekonomiskt fördelaktigt. Att arbeta med resurshushållning har starkt stöd i miljöbalken. Ett framgångsrikt koncept kan vara att underlätta för andrahandsmarknaden, t ex genom information om återbruk samt utveckling av återvinningscentraler för att kunna ta hand om fler fraktioner för återanvändning,

Våxnäs återvinningscentral har idag en utökad verksamhet med återbruk där personal från Solareturen tar hand om det som kan återanvändas. Solareturen säljer dem sedan vidare. Några andra av kommunens återvinningscentraler har en container för ”saker som är för bra för att kastas”, vilken töms regelbundet av Solareturen. Uppskattningsvis 280 ton material för återanvändning samlades in av Solareturen från återvinningscentralerna år 2012. Myrorna samlade in 220 ton kläder år 2012 och troligen samlar övriga insamlingsorganisationer in ungefär lika mycket (statistik saknas från dessa).

Samarbete med flera aktörer som tar emot produkter för återanvändning kan vara ett framgångsrikt sätt att öka graden av återanvändning, eventuellt genom någon form av samlokalisering. Genom ökad återanvändning av bygg- och rivningsmaterial kan både energi och resurser sparas. En minskning av mängden byggavfall per byggd m² kräver kunskap, god planering och logistik samt dokumentation av material under byggprocessen. Särskilt viktigt är det att material med innehåll av farliga ämnen dokumenteras för att förenkla återanvändnings- samt återvinningsprocessen. Dessutom är det av stor vikt att det finns väl tilltagna ytor för lagring av byggmaterial som ofta kan vara skrymmande. Idag läggs mycket bygg- och rivningsmaterial, till exempel cement och tegel, på

deponi. I Sverige uppkommer enligt Avfall Sverige knappt 10 miljoner ton bygg- och rivningsavfall per år, främst från verksamheter.

På Solareturen i Karlstad kan man lämna en del byggmaterial redan idag, men det är mest mindre mängder fönster, dörrar, badrums- och köksinredning mm.

Mängden textilavfall ska minska, textiliers innehåll av farliga ämnen ska fasas ut och återanvändningen av textilier ska öka. De största mängderna textilavfall uppkommer i hushållen. År 2010 konsumerades i Sverige 15 kg textilier per person, varav 3 kg återanvändes och minst 8 kg av dessa gick till förbränning. Detta innebär att hälften av alla kläder vi köper slängs varje år. Att utveckla ett system för materialåtervinning av kasserade textilier är därför ett viktigt komplement till återanvändning.

Vid både odling av råvaror och tillverkning av textilier används stora mängder bekämpningsmedel och kemikalier som påverkar både människor som tillverkar dem samt miljön. Textiltillverkning står även för en stor andel av vår klimatpåverkan samt kräver stora mängder vatten. Livslängden på textilier behöver därför förlängas. De behöver designas så att de blir hållbara både kvalitets- och modemässigt. Det bör vara enkelt att lämna kläder till återanvändning och håller textilierna en hög kvalitet från början kan det löna sig att laga, sy om eller sy nytt av begagnade textilier. Att hyra och låna kläder och prylar är ett annat sätt att förlänga och utnyttja resurser bättre.

På nationell nivå har frågan om indikatorer för att mäta och förstå hur resurseffektiv vår avfallshantering är börjat diskuteras och ett projekt startats med syfte att ta fram mätetal för att kunna följa utvecklingen för avfallshanteringen. Vi följer utvecklingen av hur dessa indikatorer kan användas.

Uppföljning:

- Antal kilo material som samlats in samt sålts vidare för återanvändning (från Solareturen och övriga ideella organisationer).
- Antal kilo insamlade och sålda textilier och kläder (från Solareturen och övriga ideella organisationer).

Åtgärder kopplade till mål 1.2:

4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
5. Utöka samarbetet kring återbruk med Solareturen och övriga insamlingsorganisationer för att öka andelen material som återanvänds.
6. Undersöka möjligheter till återbruk av möbler mm för studenter.
7. Utreda förutsättningarna för en organisation för omhändertagande och återbruk av byggnads- och rivningsavfall.
10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingssystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.

13. Utvidga antalet fraktioner på återvinningscentraler och/eller återvinningsstationer med insamlingskärl för materialåtervinning/återanvändning av textilier.
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.
21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. Matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö

1.3 Nedskräpningen, i såväl urban miljö som i naturen, ska minska från 2014 till 2018.

Det finns många skäl att fokusera mer på nedskräpningen. Den för med sig ökade renhållningskostnader, skaderisk för människor och djur, spridning av giftiga ämnen, negativ inverkan på turistnäringen samt otrivsamma och otrygga miljöer att vistas i. Nedskräpning bidrar ofta till en negativ spiral genom att en nedskräpad plats ofta blir ännu mer nedskräpad samt drar till sig annan skadegörelse. Naturvårdsverket har fått ett uppdrag av regeringen att satsa extra på åtgärder mot nedskräpning, både i urban miljö och i naturen, t ex längs stränder och i grönområden.

Det krävs ändrade attityder för att minska nedskräpningen, d.v.s. att det inte är acceptabelt att skräpa ner. Det är dessutom olagligt och kan resultera i böter. Problem finns också med illegala soptippar i till exempel bebyggelsenära naturområden.

Att förebygga nedskräpning är en viktigare och mer effektiv åtgärd än att öka städandet av våra gemensamma gaturum och naturområden.

Uppföljning:

- Eventuellt skräpmätning, antal skräp per 10 m² (Håll Sverige Rent/SCB).
- Karlstadbornas upplevelser angående renhållning av parker och allmänna platser (SCBs medborgarundersökning).
- Allmänhetens bedömning av gatornas och vägarnas renhållning i Karlstad (Kritik på teknik, SKLs medborgarundersökning).

Åtgärder kopplade till mål 1.3:

11. Verka för att källsortering av avfall ska villkoras vid tillståndspliktiga arrangemang som anordnas i Karlstad samt att alla idrottsanläggningar¹, ska ha fullgod källsortering.
12. Ta fram ett hållbart koncept för källsortering som är flexibelt och kan varieras efter typ och storlek av arrangemang. Tydlig skyltning, informationsmaterial mm ska ingå i konceptet.

¹ Gäller anläggningar som finns i kommunal ägo eller inhyrd anläggning där kommunal verksamhet bedrivs.

21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö

FOKUSOMRÅDE 2: ANVÄNDA AVFALL SOM RESURS

2.1. Minst 40 procent av allt hushållsavfall i Karlstad ska materialåtervinnas eller behandlas biologiskt år 2015 och minst 45 procent år 2020.

(Delmål i Karlstads kommuns miljö- och klimatstrategi)

Den framtida avfallshanteringen ska syfta till att så mycket material som möjligt återanvänds och återvinns så att så lite avfall som möjligt hamnar på deponi. 2012 lämnades totalt 2 491 ton till deponi, vilket utgör 5,4 % av den totala avfallsmängden.

Målet om materialåtervinning och biologisk behandling av hushållsavfall kan uppnås dels genom att fler hushåll sorterar ut mer matavfall för biologisk behandling och fler förpackningar och tidningar för återvinning, dels genom att ny teknik gör det möjligt att återvinna fler typer av material som lämnas på återvinningscentralerna. År 2012 omfattade materialåtervinning och biologisk behandling 38 % (200 kg/invånare) av hushållsavfallet i Karlstad. För att nå målet är sortering och insamling av matavfall, för biogas- samt biogödselproduktion, en viktig faktor. År 2012 var mängden insamlad matavfall 50 kg/invånare (totalt 4 340 ton).

Det är önskvärt att öka tillgängligheten för källsortering genom att göra det lätt för alla att kasta rätt. För att göra detta och ge ett konsekvent intryck bör det finnas möjligheter att sortera sitt avfall på allmänna platser samt besöksanläggningar där människor vistas, till exempel inom- och utomhusarenor för kultur, sport, fritidsaktiviteter och nöjen. Dessutom bör det finnas goda möjligheter till källsortering i både Karlstads centrum och i externa shoppingcenter. Det är önskvärt med källsorteringssystem som är mindre utrymmeskrävande samt är mer estetiskt utformade för att harmoniera till en attraktiv stadsmiljö.

För att öka antalet allmänna platser för återvinning i Karlstads kommun bör miljönyttan beaktas vid beslut som rör markupplåtelse samt hyra av mark för till exempel återvinningsstationer.

Uppföljning:

- Andel hushållsavfall som materialåtervinnas eller behandlas biologiskt (årlig statistik från Karlstads Energi AB samt övriga materialbolag, inkl Förpacknings- och tidningsinsamlingen).
- Andel återvinningsbart material i säck- och kärlavfall (statistik vart femte år från plockanalys, Karlstads Energi AB).

Åtgärder kopplade till mål 2.1:

1. Införa källsortering, inklusive sortering av matavfall, i alla verksamhetslokaler som ägs och förvaltas av kommunen samt verka för källsortering i externa fastigheter där kommunen är hyresgäst.
3. Arbeta för att öka utsorteringen av matavfall som uppstår i restauranger och livsmedelsbutiker.
4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
7. Utredda förutsättningarna för en organisation för omhändertagande och återbruk av byggnads- och rivningsavfall.
8. Samarbeta med berörda parter för att få ett väl utbyggt system av platser för återvinning i hela kommunen.
9. Erbjuder fastighetsnära insamling av tidningar och förpackningar hos villahushåll.
10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingssystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.
11. Verka för att källsortering av avfall ska villkoras vid tillståndspliktiga arrangemang som anordnas i Karlstad samt att alla idrottsanläggningar², ska ha fullgod källsortering.
12. Ta fram ett hållbart koncept för källsortering som är flexibelt och kan varieras efter typ och storlek av arrangemang. Tydlig skyltning, informationsmaterial mm ska ingå i konceptet.
13. Utvidga antalet fraktioner på återvinningscentraler och/eller återvinningsstationer med insamlingskärl för materialåtervinning/återanvändning av textilier.
14. Samla in och återvinn fett från fettavskiljare samt frityrolja och liknande från verksamheter och hushåll.
16. Utveckla system för insamling av farligt avfall, batterier och småelektronik så att god tillgänglighet för att lämna detta uppnås i hela kommunen.
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.
21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö

2.2 Det ska finnas en långsiktigt hållbar och kretsloppsanpassad hantering av slamfraktionen från enskilda avloppsanläggningar

(Ställningstagande i Karlstads kommuns VA-policy)

Karlstads Energi AB tömmer slam från ca 4 500 enskilda avloppsanläggningar varje år. Ungefär 2 800 st av dessa är trekammarbrunnar, 700 stycken är slutna tankar och cirka 1 000 övriga

² Gäller anläggningar som finns i kommunal ägo eller inhyrd anläggning där kommunal verksamhet bedrivs.

anläggningar (till exempel mindre reningsverk och två-kammarbrunnar). I dagsläget går slutna tankar till kommunens reningsverk på dispens, slam från slamavskiljare avvattnas i huvudsak och omhändertas av entreprenör för kompostering. För övriga anläggningar hygieniseras slammet och omhändertas av entreprenör för spridning på jordbruksmark.

Beroende av utvecklingen vad gäller mobil avvattning av slam kan dagens slammängder både minska och öka. Slam från slamavskiljare har endast låga halter av näring kvar och det är därför angeläget att även hitta lösningar för att kunna återanvända mer fosfor ur avloppsslam. Här behöver både bolag och förvaltningar inom kommunen arbeta vidare för att finna hållbara lösningar. Lika viktigt är att kommunen har ett kontinuerligt förebyggande arbete (genom inventering, uppströmsarbete, informationsinsatser med mera) och ansvarsfullt hanterande av slammet för att minimera förekomsten av oönskade ämnen i slamfraktionen.

I kommunens miljö- och klimatstrategi finns mål om att ”Den fosfor från både enskilda och kommunala avlopp som ska återföras till åkermark ska återföras på ett säkert sätt”. En kontinuerlig kvalitetsförbättring eftersträvas. Reningsverket kan ta emot oavvattnat slam om det har en kvalitet som möjliggör REVAQ-certifiering.

Att ta fram en långsiktig och hållbar lösning när det gäller hanteringen av slam från enskilda avlopp är av stor betydelse. Det är viktigt att inte äventyra kvaliteten och därmed avsättningen av det jordförbättringsmedel som ska föras ut på jordbruksmark.

Uppföljning:

- Andel enskilda avloppsanläggningar där slammet förs tillbaka i kretsloppet (statistik från Karlstads Energi AB).
- Andel enskilda avloppsanläggningar där slammet återförs till kretsloppet inom kommunen eller i närområdet (statistik från Karlstads Energi AB).

Åtgärder kopplade till mål 2.2:

15. Ta fram en långsiktig, hållbar plan för att ta hand om oavvattnat slam från enskilda avloppsanläggningar, vars slam inte kan avvattnas eller behandlas på annat sätt, inom kommunen.

FOKUSOMRÅDE 3: MINSKA AVFALLETS FARLIGHET

3.1 Inventera och riskklassa nedlagda deponier till år 2015

(Del av delmål från Karlstads kommuns miljö- och klimatstrategi)

Förorenade områden, till exempel nedlagda avfallsdeponier, kan utgöra ett allvarligt hot mot människors hälsa och miljön. Kunskapen om förorenade områden i kommunen är därför viktig inför framtida planering och markanvändning så att åtgärder kan vidtas för att minska riskerna. Vid planering av nya bostäder och verksamheter är det viktigt att känna till hur marken är påverkad av

föreningar för att förebygga eventuella senare hälso- och miljöproblem. Risken för översvämning gör det särskilt angeläget.

Teknik- och fastighetsförvaltningen avser att med start sommaren 2014 genomföra en inventering och riskklassificering av nedlagda deponier inom Karlstads kommun.

Uppföljning:

- Andel nedlagda deponier som inventerats och riskklassificerats (statistik från miljöförvaltningen).

Åtgärder kopplade till mål 3.1:

18. Inventera och riskklassificera nedlagda deponier (bilaga 4 till denna avfallsplan).

3.2 Andelen farligt avfall och elavfall bland säck- och kärlavfall ska minska från 2014-2018.

De produkter vi konsumerar blir förr eller senare avfall. Om produkterna innehåller giftiga kemikalier blir även avfallet farligt och måste tas omhand på ett sätt som förhindrar att dessa ohälsosamma ämnen hamnar i naturen och miljön runt omkring oss, och även i oss.

Särskilt viktigt är det att sortera ut småelektronik och batterier. En stor andel av det svenska el- och elektronikavfallet samlas in och materialåtervinns idag men det skulle kunna bli ännu bättre, särskilt insamlingen av småelektronik. Plockanalyser visar att mobiltelefoner och annan småelektronik, batterier mm ofta hamnar i soppsåsen i stället för att materialåtervinnas. Småelektronik innehåller en mängd både skadliga och sällsynta ämnen och metaller som det är viktigt att ta hand om och materialåtervinna.

Uppföljning:

- Insamlad mängd farligt avfall, elektronik, batterier med mera, i kilo per invånare (årlig statistik från kommunens ÅVC samt El-Kretsen).

- Andel farligt avfall och elavfall i säck- och kärlavfall (statistik vart femte år från plockanalys, Karlstads Energi AB).

Åtgärder kopplade till mål 3.2:

4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingssystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.
16. Utveckla system för insamling av farligt avfall, batterier och småelektronik så att god tillgänglighet för att lämna detta uppnås i hela kommunen.
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de

källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.

21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö

FOKUSOMRÅDE 4. PLANERA OCH SAMVERKA FÖR HÅLLBAR AVFALLSHANTERING

4.1 Vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer ska avfallshantering beaktas redan vid den inledande planeringen.

När det gäller planering av nya bostadsområden, ändring av detaljplaner i befintliga områden samt ombyggnationer är det av största vikt att hänsyn tas till avfallshanteringen. Det kan till exempel handla om utformning av byggnader/fastigheter vad gäller framkomlighet, säkerhet och arbetsmiljö. Det är också viktigt att i planeringen se till att tillräckligt stora utrymmen och platser för lämning och hämtning av källsorterat avfall planeras och att de görs lättillgängliga för alla invånare.

Uppföljning:

- Dokumentation om vidtagna hänsyn i samtliga detaljplaner med avseende på avfallshantering (uppgifter från stadsbyggnadsförvaltningen).
- Dokumentation av andel detaljplaner där avfallsfrågor lyfts (uppgifter från stadsbyggnadsförvaltningen).

Åtgärder kopplade till mål 4.1:

4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
8. Samarbeta med berörda parter för att få ett väl utbyggt system av platser för återvinning i hela kommunen.
17. Öka samverkan mellan berörda förvaltningar och organisationer i ett tidigt skede av planeringsprocessen för att säkerställa att ytor och funktioner finns för avfallshantering. Detta ska gälla både ny- och ombyggnadsplaner.

4.2 Utveckla regional samverkan inom avfallsområdet

För att få en effektiv avfallsorganisation krävs samverkan på regional nivå. Detta gäller speciellt om stora investeringar, som flera kommuner kan dra nytta av, ska göras. Tillsammans kan man få mer resurser till förfogande, ett utvidgat nätverk samt ett positivt erfarenhetsutbyte. Samarbetet kan

organiseras på många olika sätt och kan gälla alltifrån upphandling till utvecklings- och informationsarbete.

Uppföljning:

- Dokumentation om hur samverkan på regional nivå har bedrivits inom avfallsområdet (uppgifter från Karlstads Energi AB och kommunledningskontoret).

Åtgärder kopplade till mål 4.2:

19. Utredda möjligheten för ökad samverkan inom den kommunala avfallshanteringen i regionen.

4.3 Systemen för avfallshantering ska vara enkla att använda och ha god tillgänglighet.

För att öka andelen material som återanvänds och återvinns krävs att det är lätt för alla att källsortera. Särskilda åtgärder ska vidtas för att öka tillgängligheten och möjligheterna att göra rätt, i synnerhet för dem som har nedsatt funktionsförmåga, och inte har möjlighet att ta sig till platser för återanvändning eller återvinning. Det gäller även de personer som inte har tillgång till bil.

Det är också viktigt att information om avfallshantering är lättförståelig och finns tillgänglig på flera språk.

Uppföljning:

- Andel karlstadsbor som är nöjda med avfallshanteringen inom kommunen (statistik vartannat år från enkätundersökning om kundnöjdhet, Karlstads Energi AB).

Åtgärder kopplade till mål 4.3:

4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.
5. Utöka samarbetet kring återbruk med Solareturen och övriga insamlingsorganisationer för att öka andelen material som återanvänds.
7. Utredda förutsättningarna för en organisation för omhändertagande och återbruk av byggnads- och rivningsavfall.
8. Samarbeta med berörda parter för att få ett väl utbyggt system av platser för återvinning i hela kommunen.
9. Erbjud fastighetsnära insamling av tidningar och förpackningar hos villahushåll.
10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingssystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.
12. Ta fram ett hållbart koncept för källsortering som är flexibelt och kan varieras efter typ och storlek av arrangemang. Tydlig skyltning, informationsmaterial mm ska ingå i konceptet.
13. Utvidga antalet fraktioner på återvinningscentraler och/eller återvinningsstationer med insamlingskärl för materialåtervinning/återanvändning av textilier.

14. Samla in och återvinn fett från fettavskiljare samt frityrolja och liknande från verksamheter och hushåll.
16. Utveckla system för insamling av farligt avfall, batterier och småelektronik så att god tillgänglighet för att lämna detta uppnås i hela kommunen.
11. Öka samverkan mellan berörda förvaltningar och organisationer i ett tidigt skede av planeringsprocessen för att säkerställa att ytor och funktioner finns för avfallshantering. Detta ska gälla både ny- och ombyggnadsplaner.
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.
21. Ta fram och sprida information om avfallshantering i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö.

3.2 UPPFYLLELSE AV NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

I tabellen nedan beskrivs hur de lokala målen medverkar till att nationella miljömål inklusive preciseringar uppnås.

Tabell 2: Uppfyllelse av nationella miljökvalitetsmål och preciseringar

Mål	Nationella mål och preciseringar		
	Begränsad klimatpåverkan	Giftfri miljö	God bebyggd miljö
1.1 Den totala mängden hushållsavfall per person ska inte öka från 2010 till 2020.	Medverkar mycket	Medverkar	Medverkar mycket
1.2 Återanvändningen ska öka från 2014 till 2018.	Medverkar mycket	Medverkar mycket	Medverkar mycket
1.3 Nedskräpningen i såväl urban miljö som i naturen, ska minska från 2014 till 2018.		Medverkar	Medverkar mycket
2.1 Minst 40 % av allt hushållsavfall i Karlstad ska materialåtervinnas eller behandlas biologiskt år 2015 och minst 45 % år 2020.	Medverkar mycket	Medverkar mycket	Medverkar mycket
2.2 Det ska finnas en långsiktigt hållbar och kretsloppsanpassad hantering av slamfraktionen från enskilda avloppsanläggningar.	Medverkar	Medverkar mycket	Medverkar mycket
3.1 Inventera och riskklassa nedlagda deponier till år 2015.		Medverkar mycket	Medverkar mycket

3.2 Andelen farligt avfall och elvfall bland säck- och kärlavfall ska minska från år 2014 till 2018.		Medverkar mycket	Medverkar mycket
4.1 Vid all ny bebyggelse och större ombyggnationer ska avfallshandling beaktas redan vid den inledande planeringen.	Medverkar	Medverkar lite	Medverkar mycket
4.2 Utveckla regional samverkan inom avfallsområdet.	Medverkar mycket	Medverkar lite	Medverkar mycket
4.3 Systemen för avfallshandling ska vara enkla att använda och ha god tillgänglighet.	Medverkar mycket	Medverkar mycket	Medverkar mycket

3.3 ANSVAR SAMT BEDÖMNING AV ÅTGÄRDER

För varje åtgärd anges när den ska vara genomförd, vilken nämnd eller vilket bolag som är ansvarig för genomförandet samt vilket eller vilka mål åtgärden ska bidra till att nå. Den nämnd eller det bolag som tilldelas huvudansvaret är fetmarkerad.

Det ökade resursbehov som handlingsplanens åtgärder kan medföra uttrycks som låg (L), måttlig (M) eller hög (H) kostnad i kolumnen Ekonomisk bedömning (Ek. bed.).

Tabell 3: Åtgärder

Åtgärder	Tid	Ansvar	Koppl. mål	Ek. bed.
1. Införa källsortering, inklusive sortering av matavfall, i alla verksamhetslokaler som ägs och förvaltas av kommunen samt verka för källsortering i externa fastigheter där kommunen är hyresgäst.	2015	TFN	2.1	M
2. Genomföra projekt för att minska uppkomsten av matsvinn i skolkök och övriga kommunala storkök samt i skolrestauranger.	2018	BUN, GN, VON,	1.1	H
3. Arbeta för att öka utsorteringen av matavfall som uppstår i restauranger och livsmedelsbutiker.	2018	KEAB	2.1	L
4. Arbeta fram en långsiktig planering för etablering av nya, samt ersättning av befintliga, återvinningscentraler samt undersöka möjligheten att anlägga kretsloppsparkar och/eller kvartersnära återvinningscentraler.	2018	SBN/ KEAB TFN	1.1, 1.2, 2.1, 3.2, 4.1, 4.3	L
5. Utöka samarbetet kring återbruk med Solareturen och övriga insamlingsorganisationer för att öka andelen material som återanvänds.	2018	KEAB, KBAB, ASN	1.1, 1.2, 4.3	L
6. Undersöka möjligheter till återbruk av möbler mm för studenter.	2018	KBAB	1.1, 1.2	L
7. Utredda förutsättningarna för en organisation för omhändertagande och återbruk av byggnads- och rivningsavfall.	2018	ASN, KEAB	1.1, 1.2, 2.1, 4.3	L
8. Samarbeta med berörda parter för att få ett väl utbyggt system av platser för återvinning i hela kommunen.	2018	TFN	2.1, 4.1, 4.3	L
9. Erbjudna fastighetsnära insamling av tidningar och förpackningar hos villahushåll.	2018	KEAB	2.1, 4.3	L

10. Undersöka invånarnas nöjdhet med kommunens insamlingssystem för återanvändning och materialåtervinning samt tillgängligheten till dem vart tredje år.	2018	KEAB	1.1, 1.2, 2.1, 3.2, 4.3	M
11. Verka för att källsortering av avfall ska villkoras vid tillståndspliktiga arrangemang som anordnas i Karlstad samt att alla idrottsanläggningar ³ , ska ha fullgod källsortering.	2018	KFN, TFN, MN	1.3, 2.1,	L
12. Ta fram ett hållbart koncept för källsortering som är flexibelt och kan varieras efter typ och storlek av arrangemang. Tydlig skyltning, informationsmaterial mm ska ingå i konceptet.	2018	KEAB	1.3, 2.1, 4.3	M
13. Utvidga antalet fraktioner på återvinningscentraler och/eller återvinningsstationer med insamlingskärl för materialåtervinning/återanvändning av textilier.	2018	KEAB	1.1, 1.2, 2.1, 4.3	L
14. Samla in och återvinn fett från fettavskiljare samt frityroolja och liknande från verksamheter och hushåll.	2018	TFN/ KEAB	2.1, 4.3	M/H
15. Ta fram en långsiktig, hållbar plan för att ta hand om oavvattnat slam från enskilda avloppsanläggningar, vars slam inte kan avvattnas eller behandlas på annat sätt, inom kommunen.	2018	TFN/ KEAB	2.2	L
16. Utveckla system för insamling av farligt avfall, batterier och småelektronik så att god tillgänglighet för att lämna detta uppnås i hela kommunen.	2018	KEAB, MN, KBAB	2.1, 3.2, 4.3	M
17. Öka samverkan mellan berörda förvaltningar och organisationer i ett tidigt skede av planeringsprocessen för att säkerställa att ytor och funktioner finns för avfallshantering. Detta ska gälla både ny- och ombyggnadsplaner.	2018	SBN, KEAB, MN	4.1, 4.3	L
18. Inventera och riskklassificera nedlagda deponier (bilaga 4 till denna avfallsplan).	2015	TFN	3.1	H
19. Utredda möjligheten för ökad samverkan inom den kommunala avfallshanteringen i regionen.	2018	KS	4.2	L
20. Utveckla system som gör det lätt för alla att källsortera sitt avfall. Detta bör ske genom samråd med olika grupper, som kan ha problem med tillgängligheten till de källsorteringssystem som finns idag. De som avses är till exempel personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer som inte har tillgång till bil.	2018	KEAB, TFN	1.1, 1.2, 2.1, 3.2, 4.3	H
21. Ta fram och sprida information om avfallshanteringen i Karlstad samt om källsortering på flera olika språk.	2018	KEAB, MN	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.2, 4.3	M
22. Upprätta kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för ökat återbruk och ökad återvinning, framför allt gällande: 1. farligt avfall/elavfall 2. nedskräpning 3. matsvinn samt 4. kopplingen konsumtion-avfallsmängder-miljö.	2018	MN, KEAB, TFN	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.2, 4.3	M

Förklaring till förkortningar: TFN – teknik- och fastighetsnämnden, BUN – barn- och ungdomsnämnden, GN – gymnasienämnden, VON – vård- och omsorgsnämnden, MN – miljönämnden, KEAB – Karlstads Energi AB, SBN – stadsbyggnadsnämnden, KBAB – Karlstads Bostads AB, ASN – arbetsmarknads- och socialnämnden, KS – kommunstyrelsen, KFN – kultur- och fritidsnämnden.

³ Gäller anläggningar som finns i kommunal ägo eller inhyrd anläggning där kommunal verksamhet bedrivs.

3.4 EKONOMISKA KONSEKVENSER AV ÅTGÄRDER

Åtgärderna kan medföra vissa kostnader då de ska genomföras. Renhållningsverksamheten i kommunen finansieras med renhållningstaxan, vilken dels kan användas som ett effektivt styrmedel, dels användas för investeringar som kommer allmänheten till gagn i form av bättre tillgänglighet och effektivare avfallshantering. De åtgärder som angetts har varierande konsekvenser för ekonomin. Vissa åtgärder ryms inom idag befintlig verksamhet medan andra kommer att kräva mer resurser. De resurser som krävs för att genomföra åtgärderna i handlingsplanen bedöms enligt kriterierna låg (L), medel (M) och hög (H) kostnad. Låg kostnad innebär att åtgärden kan rymmas inom ordinarie budget. Mindre investeringar som inte ryms inom ordinarie budget räknas som medelstor kostnad. Större investeringar eller personalförstärkningar kan vara exempel på hög kostnad. Det är viktigt att medel för investeringar avsätts samtidigt som renhållningstaxan anpassas till de satsningar som denna plan anger.

3.5 BEHOVSBEDÖMNING AV AVFALLSPLANEN

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan, som krävs i lag eller annan författning, göra en miljöbedömning av planen om det kan antas att genomförandet kommer att medföra betydande miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. I miljöbedömningen ska den miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra beskrivas och bedömas. Detta ska dokumenteras i en miljökonsekvensbeskrivning. Kommunala avfallsplaner innehåller oftast mål och åtgärder som innebär förändringar och konsekvenser för miljön och berörs därför av denna lag. Det är de mål och åtgärder som kan förväntas få betydande miljöpåverkan som ska miljöbedömas. För att veta om en miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning krävs behöver en analys göras av om genomförandet av planen innebär betydande miljöpåverkan. Denna analys kallas för behovsbedömning.

Enligt 4 § förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar (mkb-förordningen) kan man utgå från att en avfallsplan innebär en betydande miljöpåverkan om den anger förutsättningarna för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som finns beskrivna i 3 § eller bilaga 3 till förordningen. Om planen omfattar verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område ska den enligt 4 § mkb-förordningen också alltid antas medföra betydande miljöpåverkan.

Även planer som inte omfattas av 4 § mkb-förordningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Bedömningen görs då enligt 5 § samma förordning. Enligt denna paragraf innebär planen betydande miljöpåverkan om den anger förutsättningarna för kommande tillstånd för verksamheter eller åtgärder som ”kan påverka miljön”, och kommunen utifrån kriterierna i bilaga 4 till förordningen bedömer att genomförandet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Karlstads kommuns avfallsplan för 2014-2018 är ett styrdokument som ska förbättra miljösituationen och hushållningen med naturresurser och integrera avfallsfrågorna i planeringen

och byggandet av den goda gröna staden. Planen har på så vis i stort samma syfte som lagstiftningen anger för själva miljöbedömningen av planer. Genomförandet av planen omfattar inte nya tillståndspliktiga verksamheter eller åtgärder eller ändring av befintliga tillstånd.

Vår bedömning är att avfallsplanen inte innebär betydande miljöpåverkan eftersom den inte anger förutsättningarna för kommande tillstånd, enligt 4 § mkb-förordningen, för verksamheter eller åtgärder som beskrivs i § 3 eller bilaga 3 i förordningen. De verksamheter som berörs av avfallsplanen innebär endast anmälningsplikt enligt 29 kap. 5 § och 7 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Även bedömning enligt 5 § mkb-förordningen är att Karlstads kommuns avfallsplan 2014-2015 inte innebär betydande miljöpåverkan. Detta eftersom avfallsplanen inte anger förutsättningarna för kommande tillstånd för verksamheter eller åtgärder som ”kan påverka miljön” och därför inte heller kräver en bedömning om genomförandet kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt bilaga 4 i samma förordning.

Med anledning av ovanstående är bedömningen att Karlstads kommuns avfallsplan 2014-2018 inte omfattas av krav på miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning.

4. STYRMEDEL

För att nå de uppsatta målen krävs effektiva styrmedel. Det kan antingen röra sig om uppmuntrande eller om reglerande styrmedel. För att nå en effektivare avfallshantering finns följande styrmedel:

- Ekonomiska – avgifter/taxor, skatter, bidrag och subventioner
- Lagar och regler – tillsyn enligt miljöbalken samt lokala renhållningsföreskrifter
- Information – kommunikation
- Fysisk utformning av system för återanvändning och återvinning

4.1 EKONOMISKA STYRMEDEL

Ekonomiska styrmedel är ofta mycket verksamma. En förklaring till många miljöproblem är att det kostar för lite att ”göra fel”. När det gäller nyttjande av naturresurser och utsläpp av miljöföroreningar så visas ofta inte hela den verkliga kostnaden som detta orsakar. Med ekonomiska styrmedel finns det möjlighet att korrigera för dessa verkliga kostnader. För att styra konsumtion och beteende i mer hållbar riktning finns två typer av ekonomiska styrmedel, antingen ”morot”, som kan utgöras av till exempel subventioner som bidrag, pant, skatteavdrag samt andra former av stöd, eller ”piska”, som till exempel skatter och avgifter.

I Karlstads kommun används avfallstaxan som ett ekonomiskt styrmedel för att styra avfallshanteringen mot önskade mål. Den miljöstyrande renhållningstaxan innebär att det blir mycket kostsamt att inte sortera ut sitt matavfall, och även annat avfall som till exempel förpackningar.

4.2 JURIDISKA STYRMEDEL

Lagar och regler är juridiska styrmedel vilket innebär att sanktioner väntar den som inte följer lagen. De är alltså tvingande och styrs av innehållet i miljöbalken, som är en ramlag som har som syfte att främja en hållbar utveckling. Till de grundläggande principer som miljöbalken vilar på hör till exempel försiktighetsprincipen, principen om att förorenaren ska betala, produktvalsprincipen samt principer om hushållning, kretslopp och lämplig lokalisering av verksamhet och åtgärder. Förordningarna om producentansvar för olika produktgrupper är ett exempel på tillämpning av miljöbalkens principer och syftar till minska avfallsmängderna, öka återvinningen samt att produktionen av nya produkter miljöanpassas.

I Karlstads kommun är det miljönämnden och länsstyrelsen som ansvarar för tillsynen på företag och verksamheter enligt miljöbalken. På så vis kan kommunen påverka avfallshanteringen inom dessa verksamheter. Det kan ske genom att man ger råd eller förelägger verksamhetsutövaren att förbättra avfallshanteringen.

I de lokala renhållningsföreskrifterna finns bestämmelser om hur hanteringen av avfall i Karlstads kommun ska ske. Genom föreskrifterna reglerar kommunen bland annat hur avfallet ska sorteras, hur ofta hämtning ska ske, undantag och dispenser.

4.3 INFORMATION - KOMMUNIKATION

För att uppnå målen i avfallsplanen krävs ökade informations- och rådgivningsinsatser samt utveckling av metoder för att öka kunskapen om avfallshanteringens betydelse för hållbar utveckling. I förlängningen kan det förändra attityder, värderingar och beteenden.

Omhändertagandet av det farliga avfallet regleras av lagar men hamnar ändå ofta fel eftersom många medborgare inte vet hur och var de ska göra av det. Att kommunicera detta på ett lättbegripligt sätt är därför av största vikt och bör prioriteras.

Effektiva informations- och kommunikationsinsatser krävs särskilt för att uppnå ökad medvetenhet om hur våra konsumtionsmönster påverkar både vår miljö och mängden avfall. Det är också viktigt att försöka följa upp effekterna av de informationsinsatser som görs genom till exempel enkätundersökningar eller andra mätningar som visar att invånare går från ord till handling. Enligt Avfall Sverige har de kommuner som satsat på information fått bättre sorterat avfall.

Det krävs att det är lätt att göra rätt samt motivation och medvetenhet för att få människor att göra något som kräver en viss uppoffring. Information om avfall och källsortering bör därför utformas så att den visar den moraliska betydelsen i att källsortera sitt avfall genom att anspela på sociala normer och strävan efter grupptillhörighet och social delaktighet. Informationen bör även kopplas till andra värden, som till exempel livsstil och ekonomi.

Avfallsrådgivningen på Rådrummet är neutral och obunden och har en nyckelroll när det gäller att kommunicera och informera kommunens invånare samt näringsliv om avfallshantering och källsortering. På Rådrummet finns också resurser och kompetens för att arbeta strategiskt med avfallsfrågor samt driva större projekt och kampanjer som syftar till att få invånare att göra livsstilsförändringar i vardagen. För att nå ut med information på ett professionellt och effektivt sätt har varje förvaltning och kommunalt bolag i Karlstads kommun kommunikatörer som är behjälpliga vid till exempel utåtriktade aktiviteter.

4.4 FYSISK UTFORMNING

Förutom ovanstående tre styrmedel är den fysiska utformningen av system för återanvändning och återvinning av stor betydelse. Bra fysiska förutsättningar kan ge en knuff i rätt riktning, dvs. kan styra beteendet åt rätt håll. Det är viktigt att det blir lätt att kasta rätt. Då ökar viljan att handla medvetet och att sortera rätt.

Tillgänglighet för alla i fråga om närhet till platser där avfall kan källsorteras är särskilt viktig. Att lätt kunna ta sig till dessa platser även om man inte har tillgång till bil är därför nödvändigt. Även

tillgänglighet, i form av källsorteringssystem som är anpassade även för dem som har någon form av funktionsnedsättning eller andra svårigheter, är av stor betydelse för att kunna källsortera sitt avfall på rätt sätt.

5. UPPFÖLJNING OCH REVIDERING

Den eller de nämnder som är utpekade i respektive åtgärd i handlingsplanen ansvarar för att åtgärden genomförs i enlighet med planen. Den som är fetmarkerad i åtgärdslistan är huvudansvarig och ansvarig för samordning med delansvariga.

Under 2018 ska en utvärdering göras av hur målen i avfallsplanen har uppnåtts och hur effekterna av åtgärderna blivit i förhållande till målen. Utvärderingen ska ligga till grund för en revidering av avfallsplanen eller upprättande av en ny avfallsplan. Kommunstyrelsen ansvarar för utvärderingen och för att ta fram en reviderad alternativt ny avfallsplan som kommunfullmäktige sedan beslutar om.

Utöver utvärderingen som ska göras 2018 följs planen upp i enlighet med kommunstyrelsens ansvar för uppföljning av den strategiska planen.

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, 651 84 Karlstad.
Tel: 054-540 00 00 E-post: karlstadskommun@karlstad.se Webbplats: karlstad.se